

NUMATOMO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO VERTINIMO PAŽYMA

Projekto pavadinimas	Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl antstolių vykdymo išlaidų dydžių nustatymo metodikos patvirtinimo“ projektas (toliau – Nutarimo projektas)
Projekto rengėjas	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
Projekto tikslai	<p>Nutarimo projektu įgyvendinamos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 82, 108, 145, 192, 590, 593, 596, 601, 602, 609, 610, 611, 614, 624-1, 626, 627, 631, 632, 634, 636, 648, 650, 651, 654, 656, 661, 663, 668, 685, 689, 702, 706, 710, 713, 723, 727, 731, 732, 753, 754, 755 ir 771-1 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2317 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-2317) nuostatos, įpareigojančios Vyriausybę patvirtinti šio įstatymo 10 straipsniu pakeistoje Civilinio proceso kodekso 609 straipsnio 3 dalyje nurodytą vykdymo išlaidų dydžių nustatymo metodiką (toliau – Metodika).</p> <p>Metodikos tikslas – užtikrinti ekonominius skaičiavimus grįstą, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 609 straipsnio 3 dalyje įtvirtintais kriterijais paremtą vykdomosios bylos administravimo išlaidų ir atlygio antstoliui dydžių nustatymą.</p>

Siūlomo projekto poveikio įvertinimas (teigiamos ir (ar) neigiamos pasekmės)*

Poveikis atitinkamai sričiai	<p>Rengiant Nutarimo projektą buvo vertinami Antstolių informacinės sistemos (toliau – AIS) duomenys, taip pat antstolių kasmet Teisingumo ministerijai teikiamų metinių antstolio gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ataskaitų duomenys. Nustatyta, kad šiuo metu Sprendimo vykdymo instrukcijoje patvirtinti vykdomųjų bylų administravimo išlaidų dydžiai nepadengia antstolių patiriamų laiko ir materialinių sąnaudų, taigi dalis jų dengiama iš gaunamo atlygio antstoliui. Iš esmės analogiškos išvados padarytos ir Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA) 2023 m. atlikto tyrimo „Antstolio vykdymo išlaidų dydžių nustatymo kriterijų ir tvarkos analizė“ ataskaitoje.</p> <p>Metodikoje numatyta, kad vykdomųjų bylų administravimo išlaidų dydžiai grindžiami antstolių patiriamomis sąnaudomis (laiko ir materialinėmis), įvertinant kryžminio subsidijavimo poreikį, skirtingų kategorijų nepiniginio pobūdžio vykdomųjų bylų sudėtingumą ir socialinio jautrumo lygį. Įvertinus AIS duomenis, kurie rodo, kad statistiškai vykdomosios bylos sėkmingas įvykdymas trunka 4 metus bei kad daugiau nei pusė pajamų iš administravimo išlaidų surenkama iš senesnių nei metai bylų, vadovaujantis metodika, apskaičiuojamas vykdomosios bylos administravimo išlaidų dydis, tenkantis naujai užvedamai bylai (mokamas išieškotojo pateikiant vykdyti vykdomąją dokumentą) ir bylai, vykdomai ilgiau nei metai (pridedamas už ilgesnį vykdymo laikotarpį vykdomosiose bylose, vykdomuose ilgiau negu metai, bet ne ilgiau negu 4 metai).</p> <p>Pagal Metodikos nuostatas modeliuojant galimus administravimo išlaidų dydžius, matyti, kad administravimo išlaidų dydžiai, sumokami</p>
-------------------------------------	---

išieškotojo jam pateikiant vykdyti vykdomąjį dokumentą dėl pinigų sumų išieškojimo vidutiniškai galėtų padidėti apie 10 proc. lyginant su šiuo metu taikomais dydžiais¹. Tačiau vertinant šiuo metu maksimaliai galimus pritaikyti administravimo išlaidų dydžius (kai už ilgesnį vykdomosios bylos vykdymą tris kartus gali būti pridedama ½ nustatytų administravimo išlaidų), su modeliuojamais pagal Metodikos nuostatas dydžiais, matyti, kad bylose, kurios vykdomos 6-12 mėn. administravimo išlaidos mažėja 27 proc., o bylose, kurios vykdomos ilgiau nei 24 mėn. – mažėja apie 11 proc.

Dalies antstolių patiriamų sąnaudų padengimą perkėlus į administravimo išlaidas, atitinkamai prognozuojamas apie 20 proc. atlygio antstoliui dydžių mažėjimas vykdomosiose bylose dėl pinigų sumų išieškojimo.

Bendrai vertinant šiuo metu nustatytus vykdymo išlaidų dydžius su modeliuojamais pagal Metodiką, prognozuojamas vykdymo išlaidų mažėjimas. Detalesnė informacija pateikiama pridedamose palyginamosiose lentelėse.

Metodikoje siūlomi taikyti kryžminio subsidijavimo bei sudėtingumo ir socialinio jautrumo koeficientai leidžia atitinkamai mažinti vykdymo išlaidų dydžius tam tikrų kategorijų/rėžių bylose, užtikrinant skolininkų ir išieškotojų interesų pusiausvyrą.

Atsižvelgus į tai, kad 2026 m. birželio 30 d. įsigalioja Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) pakeitimai², pagal kuriuos prievolės valstybei administruos ir tam tikrais atvejais išieškojimą į valstybės biudžetą vykdys Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), taigi sumažės antstolių gaunamų vykdomųjų bylų skaičius,

Nutarime numatoma, kad pirmą kartą pagal Metodiką nustatant vykdymo išlaidų dydžius, turės būti įvertintas MAĮ pakeitimo įstatymo poveikis antstolių gaunamų vykdomųjų bylų skaičiui, jų patiriamoms sąnaudoms ir gaunamoms pajamoms.

VMI pateikiamos bylos sudaro daugiau nei pusę visų antstolių gaunamų bylų: iš 2024 m. užvestų bylų, 61 proc. bylų buvo pateiktos VMI. Iš VMI bylų antstoliai surenka apie trečdalį pajamų. AIS duomenimis – 58 proc. VMI 2024 m. pateiktų bylų nebuvo išieškota vykdymo išlaidų – jose nevyko išieškojimas, taigi, tokios bylos laikytinos neperspektyviomis ir įsigaliojus „Vieno langelio“ reformai tokių bylų VMI nebeperduos antstoliams vykdyti. Iš AIS duomenų nustatyta, kad 22 proc. VMI 2024 m. pateiktų bylų buvo visiškai įvykdytos (išieškota skola ir vykdymo išlaidos) per 180 dienų nuo jų užvedimo, taigi, daugumos tokių bylų VMI taip pat nebepateiks antstoliams, nes jai suteikiama teisė pačiai vykdyti išieškojimą 180 dienų. Po „Vieno langelio“ reformos VMI antstoliams galimai pateiks iki 80 proc. mažiau vykdomųjų dokumentų nei pateikia šiuo metu:

¹ Vykdomųjų bylų dėl pinigų sumų išieškojimo administravimo išlaidų ir atlygio antstoliui dydžiai nurodyti Sprendimų vykdymo instrukcijos 109 punkte. Šie dydžiai indeksuojami atsižvelgiant į ketvirčio vartotojų kainų indeksą, kuris nuo 2026-03-01-01 yra 168,1.

² Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 1, 2, 14, 26, 86, 88, 93, 105, 106, 110 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2805

2024 m. užvestų VMI bylų skaičius ³	2024 m. užvestų VMI bylų, kuriose nebuvo išieškota vykdymo išlaidų, skaičius	2024 m. užvestų VMI bylų, kurios užbaigtos per 180 d. visiškai įvykdžius, skaičius	Iš viso bylų, kurių antstoliai galimai nebegaus po „Vieno langelio“ reformos
156 737	90 464	35 054	125 518
	58%	22%	80%

Po „Vieno langelio“ reformos, jei skolininkas turės kitų bylų, kuriose antstoliai jau vykdo išieškojimą arba skolininkas neturės sąskaitų, bet turės kito turto, VMI antstoliams teiks vykdomuosius dokumentus ir dėl mokestinių nepriemokų išieškojimo, ko iki tol nedarė. Tačiau nėra žinoma, kiek tokių vykdomųjų dokumentų antstoliai gaus ir koks bus išieškojimo efektyvumas, tad šio poveikio šiuo metu negalima įvertinti.

Vertinant turimus AIS duomenis, antstoliai galėtų gauti beveik 50 proc. mažiau vykdomųjų dokumentų nei gauna šiuo metu:

2024 m. užvestų vykdomųjų bylų skaičius ⁴	2024 m. užvestų VMI bylų skaičius	Iš viso bylų, kurių antstoliai galimai nebegaus po „Vieno langelio“ reformos
255 101	156 737	125 518
	61%	49%

Taigi, „Vieno langelio“ reforma turės žymų poveikį antstolių veiklos apimtims.

Iš 2024 m. užvestų VMI bylų, kurios buvo visiškai įvykdytos per 180 dienų nuo jų užvedimo, antstoliai surinko beveik 3,4 mln. eurų pajamų⁵ iš administravimo išlaidų ir atlygio antstoliui ir tai sudarė 11 proc. jų pajamų, gautų vykdant funkcijas:

Antstolių pajamos iš funkcijų 2024 m.	Vykdymo išlaidų suma, surinkta per 2024 m. iš visų VMI bylų	Vykdymo išlaidų suma, surinkta per 2024 m. iš 2024 m. užvestų VMI bylų	Vykdymo išlaidų suma, surinkta per 2024 m. iš 2024 m. užvestų VMI bylų, kurios sėkmingai įvykdytos per 180 dienų.
31,4 mln. Eur	8,9 mln. Eur	4,4 mln. Eur	3,4 mln. Eur
	28%	14%	11%

Antstolių pajamos iš VMI bylų (užvestų 2024 m. ir ankstesnių laikotarpių) sudaro apie trečdalį jų pajamų, su laiku, manytina, ši dalis mažės, nes žymiai mažės VMI pateikiamų vykdomųjų dokumentų kiekis. 11 proc. pajamų praradimas VMI nebeteikiant greitai įvykdomų bylų, manytina, turės poveikį tiek antstolių darbuotojų skaičiui, tiek jų grynosioms pajamoms. Jei dėl negautų pajamų būtų mažinamos tik sąnaudos, antstolių sukuriamų etatų galėtų sumažėti iki 200: 2024 m. vidutiniškai vienam antstoliui teko 5 darbuotojų etatai (105 antstoliai nurodė 500 darbuotojų etatų), bendras darbo užmokesčio fondas sudarė

³ Lentelėje pateikiami AIS duomenys.

⁴ Lentelėje pateikiami AIS duomenys.

⁵ Pajamų sumos pateikiamos atskaičius PVM.

apie 9 mln. Eur, darbo užmokesčio fondui sumažėjus 3,4 mln., darbuotojų etatų galėtų sumažėti apie 200. Jei darbuotojų skaičius nebūtų mažinamas, 3,4 mln. pajamų praradimas antstolių grynąsias pajamas sumažintų apie 25 proc. Visgi, tai kraštutiniai scenarijai, greičiausiai, pajamų netekimas lems tiek darbuotojų mažėjimą, tiek antstolių grynųjų pajamų mažėjimą.

Poveikis valstybės finansams

Siūlomoms Nutarimo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

Įgyvendinant Įstatymo Nr. XIV-2317 43 straipsnio 8 dalies nuostatas, vykdymo išlaidų dydžiai, jų apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarka bus tvirtinama atskiru Vyriausybės nutarimu. Taigi, šioje tvarkoje, be kita ko, bus nustatyti ir atleidimo nuo vykdymo išlaidų apmokėjimo ar jų atidėjimo/išdėstymo atvejai. Todėl galimas valstybės biudžeto lėšų poreikis vykdymo išlaidų apmokėjimui, tuo atveju, kai išieškotojas yra valstybės ar savivaldybių institucija ar įstaiga arba kai pagal vykdomąjį dokumentą turi būti išieškoma į valstybės biudžetą, bus įvertintas rengiant vykdymo išlaidų dydžių, jų apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarką.

Poveikis administracinei naštai

Poveikis piliečių ir kitų privačių subjektų administracinei naštai nenumatomas.

Kita svarbi informacija

STRATA 2023 metais atliko tyrimą „Antstolio vykdymo išlaidų dydžių nustatymo kriterijų ir tvarkos analizė“, išsamiai įvertindama antstolių vykdymo išlaidų dydžius ir pateikdama rekomendacijas dėl antstolių vykdymo išlaidų dydžių apskaičiavimo metodų. STRATA ataskaitoje pateiktas išsamus galiojančio teisinio reguliavimo, tarptautinių standartų ir jų įgyvendinimo Lietuvoje vertinimas, išanalizuota užsienio šalių praktika ir pateiktos rekomendacijos dėl naujų vykdymo išlaidų dydžių kriterijų.

Atsižvelgus į STRATA analizės rezultatus ir pateiktas rekomendacijas, Įstatymu Nr. XIV-2317 buvo patvirtinti konkretūs vykdymo išlaidų dydžių nustatymo kriterijai: vykdymo išlaidų dydžiai grindžiami ekonominiais skaičiavimais, atsižvelgiant į *veiklos atliekant antstolio funkcijas pobūdį, patiriamas sąnaudas (materialines ir laiko), būtinybę užtikrinti antstolio ekonominę nepriklausomumą, antstolio profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės riziką, kryžminį subsidijavimą*.

Nutarimo projektu tvirtinama Antstolių vykdymo išlaidų dydžių nustatymo metodika detaliai reglamentuoja nurodytų kriterijų taikymą, nustato konkrečius principus ir formules, kuriais vadovaujantis yra apskaičiuojami vykdymo išlaidų dydžiai.

Teisės aktų nustatyta tvarka Nutarimo projektas teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei. Gautos pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, įvertintos derinimo pažymoje.

Informacija apie asmenį ir instituciją, atsakingą už poveikio vertinimą

Vardas ir pavardė	Aurelija Pauliukaitė
Pareigos	Teisinių paslaugų politikos grupės vyriausioji patarėja
Institucija (padalinys)	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija

Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	Tel. +370 602 87564, el. p. aurelija.pauliukaite@tm.lt
Vardas ir pavardė	Audronė Varnagirė
Pareigos	Teisinių paslaugų politikos grupės vyresnioji patarėja
Institucija (padalinys)	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	Tel. +370 671 86285, el. p. audrone.varnagire@tm.lt
Vardas ir pavardė	Arūnas Burinskas
Pareigos	Teisinių paslaugų politikos grupės vyriausiasis specialistas
Institucija (padalinys)	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	Tel. +370 671 85678 , el. p. arunas.burinksas@tm.lt
Vardas ir pavardė	Saulius Jonikas
Pareigos	Teisinių paslaugų politikos grupės vyriausiasis specialistas
Institucija (padalinys)	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	Tel. +370 671 86313, el. p. saulius.jonikas@tm.lt
